

VALDEMARSVIKS
KOMMUN

Sektor stöd och omsorg

Riskbedömning av arbetsmiljön i enskildas hem, där insatser enligt SoL, LSS och HSL utförs.

Antagen av Marie Schmid, Socialchef.

Datum: 2016-03-24

Denna riktlinje beskriver arbetssätt kring riskbedömning utifrån arbetsmiljö och åtgärdande av identifierade risker.

Med utgångspunkt i en genomförd riskbedömning där allvarliga risker har identifierats betonas även vikten av att samverka med berörda parter så som den enskilde och handläggare på myndighetsutövningen.

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Utgångspunkter i lagstiftning	3
3. Faktorer som ska bedömas.....	3
3.1 Riskbedömning görs av kontaktman eller ansvarig hälso- och sjukvårdspersonal	4
3.2 Risker framkommer vid överrapportering	5
3.3 Risker kan konstateras i genomförd riskbedömning	5
4. Dialog.....	6
5. Skyddsstopp	6
Riskbedömning fysisk miljö.....	7
Riskbedömning psykosocial miljö	8
Riskbedömning hygien och smitta	9
Handlingsplan vid identifierade risker i arbetsmiljön i enskildas hem.	10

1. Inledning

Denna riktlinje ska vara ett stöd i arbetet med att skapa trygga och säkra arbetsförhållanden för våra medarbetare samtidigt som hänsyn måste tas till den enskildes rätt till stöd och en god och säker vård

Riskbedömningar av arbetsmiljön, ska oavsett boendeform ingå som en naturlig del i verksamhetens systematiska arbetsmiljöarbete.

Om både personal från hemtjänst och från hemsjukvård utför insatser hos den enskilde, ska varje enhet göra sin egen riskbedömning utifrån de insatser som är aktuella. I särskilda boenden görs riskbedömningen utifrån samtliga yrkeskategoriers arbetsmiljö.

2. Utgångspunkter i lagstiftning

I Arbetsmiljölagens 1 kap. 1§ står det följande:

”Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö.”

I Arbetsmiljölagens 2 kap. 2 § står det även att:

”Arbete skall planläggas och anordnas så, att det kan utföras i en sund och säker miljö.”

Detta ska sedan vägas samman med det ansvar kommunen har gentemot sina medborgare enligt Socialtjänstlagens 2 kap. 1 § där följande framgår:

”Varje kommun svarar för socialtjänsten inom sitt område, och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver.”

Utöver dessa två lagstiftningar finns även Hälso- och sjukvårdslagen som säger att patienten har rätt till en god och säker vård.

Ingen av dessa lagstiftningar har företräde framför den andra, de är jämbördiga. Detta ställer höga krav på de verksamheter som ska arbeta utifrån de aktuella lagstiftningarna och helhetssyn och samverkan blir därför centrala begrepp att arbeta utifrån.

3. Faktorer som ska bedömas

För att kunna ta ställning till om arbetsmiljön hos den enskilde innebär en risk behöver en riskbedömning av olika faktorer göras. Vid riskbedömningen används den eller de mallar som är aktuella.

1. Ergonomiska faktorer

- Den enskildes fysiska funktionsnedsättningar.

- Fritt arbetsutrymme. Hur stort utrymme som behövs beror bland annat på hur många som ska utföra insatsen samtidigt och val av hjälpmedel.
- Möblering, belysning, mattor med mera som har betydelse för utförandet av insatser.
- Dörröppningar ska vara tillräckligt breda.
- Arbetstekniska hjälpmedel och förflyttningshjälpmedel som används hos den enskilde.
- Utbildning för kunskap om god arbetsteknik.

2. Psykosociala faktorer

- Den enskildes psykiska hälsa.
- Ensamarbete.
- Personlig säkerhet eller andra psykiskt påfrestande förhållanden.
- Den enskildes och eller närståendes förväntningar på utförandet av insatser.
- Kommunikation.
- Kognitiva funktionsnedsättningar.
- Den enskildes sociala nätverk.
- Alkohol, droger.
- Utbildning för kunskap om hur olika psykiska sjukdomar yttrar sig.
- Kunskap om bemötande.

3. Hygien och smittrisker

- Smittsamma infektionssjukdomar.
- Allvarlig smitta.
- Riskavfall.
- Allergiframkallande källor.
- Utbildning för kunskap om hantering av riskavfall samt användning av skyddsutrustning.
- Tobaksrök.

3.1 Riskbedömning görs av kontaktman eller ansvarig hälso- och sjukvårdspersonal

Enhetschef ansvarar för att medarbetarna känner till riktlinjen och även förstår syftet med en riskbedömning. Enhetschef ansvarar för att två gånger per år gå igenom riktlinjen med sina medarbetare. Information om riktlinjen ska ingå som en del av introduktionsprogrammet för nyanställda.

Det är enhetschefen som ansvarar för att riskbedömning genomförs. Kontaktmannen ansvarar för att genomföra riskbedömningen i samband med att insatserna påbörjas. Inom hemsjukvården är det patientansvarig legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal som ansvarar för att genomföra riskbedömningen.

Riskbedömningen ska följas upp minst en gång per år.
Riskbedömningarna ska uppdateras vid förändringar av insatser eller vid

förändringar i den enskildes hälsa. Kontaktmannen ansvarar för att komplettera den enskildes genomförandeplan om det finns risker i arbetsmiljön som påverkar utförandet av insatser. Ansvarig legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal ansvarar för att komplettera eventuella vårdplaner om risker i arbetsmiljön har identifierats och som påverkar hälso- och sjukvårdsinsatserna.

Riskbedömningen ska vara klar inom 3 veckor vid nya ärenden och lämnas till enhetschef för förvaring.

3.2 Risker framkommer vid överrapportering

Om handläggaren upptäcker att det finns risker i arbetsmiljön ska handläggaren rapportera detta till enheten. I dessa fall ska en riskbedömning genomföras innan insatserna hos den enskilde startar.

I de fall hemsjukvården får kunskap om uppenbara risker i arbetsmiljön ska en riskbedömning genomföras innan hälso- och sjukvårdsinsatsen startar.

3.3 Risker kan konstateras i genomförd riskbedömning

När enhetschef får kännedom om att det finns risker för medarbetarna i enskildas hem måste det upprättas en handlingsplan.

Riskerna ska åtgärdas omedelbart eller så snart som möjligt. I handlingsplanen ska följande frågor besvaras:

- Vilka är de identifierade riskerna? Till exempel personlig säkerhet, kraftigt nedsmutsad inomhusmiljö, trånga utrymmen, arbetstekniska hjälpmedel saknas, risker i samband med träning eller aktiviteter med mera.
- Vad kan de identifierade riskerna leda till?
- Vilken eller vilka delar av den beviljade insatsen, insatserna eller hälso- och sjukvårdsinsatser påverkas av de identifierade riskerna? Till exempel personlig omvårdnad, förflyttning, städ, utförande av träning eller aktiviteter, såromläggning med mera.
- Vilken eller vilka delar av den beviljade insatsen, insatserna eller hälso- och sjukvårdsinsatser kan utföras trots de identifierade riskerna? Till exempel personlig omvårdnad, förflyttning, städ, utförande av träning eller aktiviteter, såromläggning med mera.
- Vilka åtgärder behöver vidtas för att kunna utföra den beviljade insatsen, insatserna eller hälso- och sjukvårdsinsatsen? Till exempel dubbelbemanning, mer tid hos den enskilde, införskaffande av skyddsutrustning, personlig omvårdnad möjlig i säng men inte i badrum, utbildning för medarbetare, motivera

den enskilde till att ta emot eller använda arbetstekniska hjälpmedel med mera.

- Ställningstagande av enhetschef om utförande av beviljade insatser eller hälso- och sjukvårdsinsatser kan ske med tillfälliga förändringar i utförandet, viss reducering eller inte alls då riskerna är omfattande och allvarliga.

4. Dialog

Enhetschef ansvarar för dialogen med den enskilde och för att gemensamt försöka hitta åtgärder. I dialogen med den enskilde är det vara aktuellt att ha med en handläggare från myndighetsutövningen. För kommunens legitimerade hälso- och sjukvårdspersonal kan det vara aktuellt att ha med patientansvarig läkare om det handlar om vård och behandling.

Enhetschefen ska i tidigt skede ha kontakt med handläggare på myndighetsutövningen för att de ska kunna ha beredskap att tillgodose den enskildes behov av den beviljade insatsen på annat sätt eller i annan form om det inte är möjligt att göra det på det sätt som stödet är beviljat i den enskildes hem.

Om en stängning av arbetsplats blir aktuell ska enhetschefen ha en dialog med sektorchef.

5. Skyddsstopp

Enligt Arbetsmiljölagen kan endast skyddsombud fatta beslut om skyddsstopp då arbetet innebär omedelbar och allvarlig fara för liv och hälsa och då arbetsgivaren inte vidtar nödvändiga åtgärder utan dröjsmål.

Skyddsstopp kan beslutas för en del av arbetsuppgifterna och behöver inte innebära att man avbryter alla arbetsuppgifter.

Om arbetsgivaren inte är överens med skyddsombudet om att avbryta arbetet kan man vända sig till Arbetsmiljöverket för att få sin sak prövad. Arbetsmiljöverket genomför då en inspektion och fattar beslut om skyddsstopet ska kvarstå eller avbrytas.

Riskbedömning fysisk miljö

Ny riskbedömning, datum:

Uppföljning av riskbedömning, datum:

Namn:

Personnummer:

Vilken hjälp/vilket stöd har brukaren:	Ja	Nej
Personlig vård		
Praktiska hushållsgöromål		
Förflyttning		
Motivationsstöd		
Trygghetslarm		
Tillsyn		
Ledsagning		
Hälso- och sjukvårdsinsatser		
Annat:		

Fysisk miljö	Ja	Nej
Fritt arbetsutrymme vid säng		
Fritt arbetsutrymme badrum/toalett		
Möjlighet till bra arbetshöjder		
Lämplig städutrustning		
Synliga fel på elektriska funktioner/apparater		
Möblering som försvårar arbetet		
Finns de förflyttningshjälpmedel som behövs		
Djur		
Risk för brand		
Annat:		

Beslut:

- Risker identifierade, handlingsplan upprättas.
- Arbetsmiljön bedömd som tillfredställande.

Riskbedömning psykosocial miljö

Ny riskbedömning, datum:

Uppföljning av riskbedömning, datum:

Namn:

Personnummer:

Vilken hjälp/vilket stöd har brukaren	Ja	Nej
Personlig vård		
Praktiska hushållsgöromål		
Förflyttning		
Motivationsstöd		
Trygghetslarm		
Tillsyn		
Ledsagning		
Hälso- och sjukvårdsinsatser		
Annat:		

Psykosocial miljö	Ja	Nej
Risker kring personlig säkerhet		
Risker utifrån den enskildes psykiska hälsa		
Förekommer det någon form av missbruk		
Förekommer ensamarbete		
Risker utifrån den enskildes sociala nätverk		
Risker utifrån den enskildes förmåga att kommunicera		
Risker utifrån kognitiva funktionsnedsättningar		
Risker utifrån den enskildes hantering av läkemedel		
Risker utifrån den enskildes ekonomiska situation		
Annat:		

Beslut:

- Risker identifierade, handlingsplan upprättas.
- Arbetsmiljön bedömd som tillfredställande.

Riskbedömning hygien och smitta

Ny riskbedömning, datum:

Uppföljning av riskbedömning, datum:

Namn:

Personnummer:

Vilken hjälp/vilket stöd har brukaren:	Ja	Nej
Personlig vård		
Praktiska hushållsgöromål		
Förflyttning		
Motivationsstöd		
Trygghetslarm		
Tillsyn		
Ledsagning		
Hälso- och sjukvårdsinsatser		
Annat:		

Hygien och smitta	Ja	Nej
Risk för smitta		
Riskavfall		
Allergiframkallande källor, även cytostatika		
Syrgas		
Förgiftnings- eller frättrisk		
Tobaksrök		
Finns nödvändig skyddsutrustning		
Risker utifrån den enskildes skötsel av det egna hemmet och den personliga hygien		
Annat:		

Beslut:

- Risker identifierade, handlingsplan upprättas.
- Arbetsmiljön bedömd som tillfredställande.

Handlingsplan vid identifierade risker i arbetsmiljön i enskildas hem.

Handlingsplanen gäller hos:

Datum för upprättande av handlingsplan:

Identifierade risker. Till exempel personlig säkerhet, kraftigt nedsmutsad inomhusmiljö, arbetstekniska hjälpmedel saknas, risker i samband med träning eller aktiviteter med mera.

Riskerna kan leda till.

Följande insatser påverkas av riskerna. Till exempel personlig omvårdnad, förflyttning, städ, utförande av träning eller aktiviteter, såromläggning med mera.

Följande insatser påverkas inte av riskerna. Till exempel personlig omvårdnad, förflyttning, städ, utförande av träning eller aktiviteter, såromläggning med mera.

Åtgärder. Till exempel dubbelbemanning, mer tid hos den enskilde, införskaffande av skyddsutrustning, personlig omvårdnad möjlig i säng men inte i badrum, saneringsstäd, motivera den enskilde att ta emot och eller använda arbetstekniska hjälpmedel, utbildning för medarbetare med mera.

Åtgärder	Vem ansvarar	När	Uppföljning

Datum för samråd med handläggare på myndighetsutövningen:

Beslut

- Insatsen eller insatserna kan utföras helt eller delvis med tillfälliga anpassningar i utformningen enligt ovan.**
- Insatsen eller insatserna kan inte utföras innan ovan angivna åtgärder vidtagits då riskerna är omfattande och allvarliga.**